

Pričekaonica

Lehpamer, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:369638>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

2019./2020.

PRIČEKANICA

ZAVRŠNI RAD NA PREDDIPLOMSKOM STUDIJU AFNM/ NOVI MEDIJI

LANA LEHPAMER

Za završni rad za ovu godinu krećem ponovno od pojmova teksta i objekta te proučavam njihovo značenje. Prema hrvatskom leksikonu, tekst je osobit slijed riječi i oznaka te postoji jezični i nejezični tekst. U lingvistici to je ograničen slijed jezičnih znakova koji je u sebi koherentan i koji kao cjelina ima prepoznatljivu komunikacijsku funkciju. Postoji jezični i nejezični tekst te prema strukturalistima tekst je bilo što što se može čitati, to znači film, ples, slika, skulptura... Ove definicije zanimljive su mi kao početna točka promišljanja o tome što sve može pripadati u okvir nečega definiranog kao "tekst". Također, "tekst" dobiva koherentnost iz kodova koji ga stavljaju u odnos. No, koji su to točno kodovi i kako se može njima manipulirati? Zanima me prenamjena istih tih kodova i istraživanje njihovih mogućnosti u odnosu prema nečemu što je "objekt". Kenneth Goldsmith kaže: "Ne treba nam nova rečenica, stara rečenica stavljena u novi okvir je dovoljna."

Objekt je, prema definiciji podijeljen na materijalni i formalni dio. On je predmet ili stvar koja može biti u službi jezika, definiranja, imenovanja ili pojavnosti. Postoji podjela percepcije objekta na objektivno, subjektivno i realno što mi je isto zanimljivo za proučavanje, kako različiti tipovi percepcija utječu na sadržaj objekta. Materijalnost implicira karakterizaciju i selekciju fizičkih svojstava koja se mogu navesti kao sadržajnost objekta. Objekt je dakle, sve ono što može biti predmet osjetilnog zamjećivanja, zrenja, predočavanja ili nadosjetilnog mišljenja, a može biti i proizvod čistog mišljenja.

Od ovih definicija krećem dalje razmišljati i krećem od samog teksta. Tokom mjeseca veljače napravila sam mali book svoje poezije i znala sam da želim nastaviti raditi u smjeru vlastitog teksta. Počela sam od različitih smjerova pisanja teksta, npr. tekst ušiven na tkaninu, tekst napisan na tkaninu, tekst urezan na alu foliju, tekst sastavljen od izrezaka iz knjiga - kolažni tekst... Zanimala me tekstura teksta i njegova grafička riješenja koja kasnije isprobavam na svome blogu te važnost slova i proizvodnje slova koja onda čine cjelinu koherentnog teksta, radila sam i sa štamblijima jer sam htjela doći na neku razinu gdje mogu povezati fizički rad sa tekstom kojeg reproduciram. Također isprobavam različite veličine teksta i tehnike zapisivanja.

Tada nastaje i "slučajna poezija" odnosno poezija koja nastaje od izrezaka koji su slučajno razmješteni po papiru i čitatelj izvlači sam smisao iz toga ili ja uzimam dijelove i koristim ih dalje, prenamjenjujem njihove kontekste. Pojava slučajnosti bila mi je bitan dio ovog procesa rada. U knjizi Homo ludens spominje se kako poezija ima socijalnu i liturgijsku funkciju kao igra. "Ona je u isto vrijeme ritual, zabava, umijeće, proročanstvo, zagonetka, doktrina, uvjeravanje, magija, utjeha i natjecanje." Poezija se dalje navodi kao sveta ili socijalna igra, a pjesnik kao netko opsjednut. Zanimljiva mi je ta usporedba poezije i igre i nakon čitanja Crvene škole Dubravke Ugrešić iskoristila sam to radeći gatalice poezije koju sam, nakon gatanja zapisala i time dobila na neki način poeziju iz igre. Primjer jedne takve "pjesme" je ovaj:

strah ga je načina

strah ga je na či na

6

što dublje idu

što du blje i du

5

nalaže da izađu

na la že da i za đđu

7

prilika

prilika nije tijelo

Osim gatalica isprobala sam i karte poezije pa sam ih čitala na način proricanja prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, ali umjesto slika imala bih par riječi. Iz ovog se dalje stvara ideja transformacije među medijima, prvenstveno tekst u govor, zvuk u tekst, tekst u zvuk, tekst kao sliku.

Zanimljivi rad na tu temu mi je bio rad koji se zove Image Objects. To je serija radova koji postoje između skulpture i dokumentacije. Svaki dio rada započinje sa digitalnim fajlom koji postoji u raznim inačicama koje se onda renderiraju kao uv print i režu kako bi pristajale formi skulpture. Svaka dokumentacija rada stvara novi oblik koji ne predstavlja taj objekt točno i svaka ta dokumentacija gradi na rad. Autor ovog rada, Artie Vierkant kaže: “ništa nije u fiksnom stanju, sve je nešto drugo, zato što bilo koji objekt može postati drugi tip objekta ili zato što objekt već postoji u influxu između više instanci.”

Također još jedan rad - Netockha Nezvanova, internet entitet. Autor Andrew McKenzie tvrdi: “Možeš uzeti vizualnu informaciju i pretvoriti ju u zvuk, uzeti zvuk i pretvoriti ga u grafiku, uzeti grafiku i pretvoriti ju u kod... To je način dobivanja različitih efekata koji su nepredvidljivi.”

“Materijalnost implicira karakterizaciju i selekciju fizičkih svojstava koja se mogu navesti kao osnovna svojstva objekta. Naglašavanje da nijedan opis predmeta ne može biti neutralne vrijednosti(jer opisivanje implicira primjećivanje jednih aspekata i supresiju drugih), materijalnost teksta ne može se odlučiti unaprijed. Kako event pjesme traži značenje

određuje koji aspekti tehnologije su stavljani u prvi plan, dakle materijalnost se pojavljuje kao ples između fizičkih karakteristika medija i strategija rada. Slučajna, privremena i sporna, materijalnost sama biva viđena kao event, ne kao već postojeći objekt ...”

Odabrala sam ova dva rada jer se bave transformacijama i sviđa mi se način na koji se gleda na opis predmeta. .. “jer opisivanje implicira primjećivanje jednih aspekata i supresiju drugih” što bih mogla primijeniti na svoje proučavanje značenja teksta i značenja objekta.

Snimila sam izvedbu John Taggartove pjesme Peace on Earth koja se sastoji od layeranih glasova različitih ljudi kako ju čitaju u jednom take-u.

Nakon toga počinjem razmišljati više o online mogućnostima teksta i čitam knjigu New Media Poetics, poglavlje o digitalnoj poeziji; od objekta do eventa. U ovom poglavlju spominje se kako print poezija ima karakteristiku prostornog prikaza i temporalnu dimenziju, spominje se kako su to pasivni uređaji i ona ostaje relativno nepromijenjiva, dok je digitalna poezija kao “stroj organiziranja vremena”- nije zaseban objekt nego proces, event koji se dovodi u postojanje kada se program izvrsti na odgovarajućem softveru i hardveru.

Dalje, postavljaju podjelu vremena pjesme na vrijeme pisanja, vrijeme kodiranja, vrijeme produkcije (print poezija)/ performansa (digitalna poezija) i vrijeme čitanja. Ova vremena se, osim vremena pisanja, jako razlikuju i zanimljivo mi je kako razvijaju vrijeme performansa digitalne poezije koje je ovisno o softverskim i hardverskim ograničenjima uređaja.

Postoji više rezonanci između programiranja i poezije nego što bi se možda na prvi pogled dalo zaključiti. Informatika formira riječi i punkciju u smišljene prostorno vremenske odnose koji su motivirani nekim ciljem. Digitalni tekst postoji kao distribuirani fenomen, digitalno je uvijek ovisno i postoji između umjetne i ljudske inteligencije, ali jezik stroja i prirodni jezik evoluiraju zajedno. Kao dio teksta postoje aktivni i pasivni kod, pasivni kod je punkcija, dok je aktivan, u print poeziji pisanje, u digitalnoj poeziji je to programiranje.

Zanimljiv digitalni rad bio mi je rad umjetnika Marka Napiera - The distorted barbie, uz glavnu temu sviđala mi se metodologija i tehnička izvedba te odnos teksta i slike koji se spaja uz određenu poetičnost.

Razmišljala sam o izradi svoje stranice koja bi funkcionirala na sličan način u smislu odnosa teksta i slike.

Zatim radim generator pojmova koji radi na način da zada 3 pojma koja se zatim spajaju u jedan proizvoljni zadatak, npr. zadani pojmovi mogu biti : 24, šapat, izvedi i zatim iz toga radim zadatak koji je npr. “Šapći 24 puta do 24.” i bilježim taj zadatak u nekom mediju, u ovom slučaju je to bio video. Ovaj generator koristim kao ključ za daljnje pisanje i transformacije među medijima te se u jednoj izvedbi zadatka pojavljuje tekst koji je sinkroniziran sa govorom što mi je bilo zanimljivo, istraživanje jezika, teksta, govora i prenošenje misli u govor te barijere koje se tu stvaraju, ali i mogućnosti i sposobnosti govora i

općenito komunikacije. Riječi mogu prenositi slike, a slike mogu prenositi ideje... Transformacije prenošenja informacija iz jedne u drugu formu želim multiplicirati u svome radu.

Tekst je dostupan medij, svi baratamo tekstem i govorom, jezik je kalup za svu moguću ekspresiju. Prema Emileu Benvenisteu u knjizi "Problems in general linguistics", misliti je već baratati jezikom. Jezik vodi naše razmišljanje o događajima, ljudi različito razmišljaju ovisno o jeziku koji pričaju npr. u ruskom rječniku postoji više razlikovnih riječi za plavu boju nego npr. u engleskom i zato će govornik ruskog jezika brže raspoznati različite nijanse plave. Počinjem više razmišljati o jeziku i proučavam radove dadaista i letrista koji se bave samom prirodom jezika, teksta i govora.

Umjetnici dada pokušavaju otkriti kaos modernog svijeta prije nego što mu je dan oblik konceptima i konvencijama, promoviraju strategije reprezentacije koje defamiliziraju svakodnevne objekte i guraju zajednice na preispitivanje strukture i prirode svakodnevnog svijeta. Dada fotomontaže i asamblaži bili su povratak vizualnoj umjetnosti na nov i provokativan način. Berlinska dada ističe simultanu poeziju, brutist poeziju i druge tipove poezije koji ili razbijaju jezik i njegovo značenje ili dovode u odnos više jezika ili kombiniraju poetički govor sa plesom ili muzikom. Uništavanje strukture jezika karakteristika je ove poezije, poetička formulacija je izbacila jezik iz svoje utilitarne funkcije gdje se riječi kombiniraju u zvučne sklopove. Uništavanjem svakodnevnog jezika, sound poems su nudile metaforu za destrukciju rata i komentar na obmanu jezika. Zajednička karakteristika njihovih pjesama bila je simultana pjesma koja se sadrži od tri ili više sudionika koji govore, pjevaju, fućkaju ili na neki drugi način izvode pjesme u isto vrijeme. Značajan rad dada bila mi je Kurt Schwittersova Ursonata.

Raoul Hausmann je vjerovao da njemački jezik više ne može izraziti autentično ljudsko iskustvo, zato radi optofonetsku poeziju koja je dizajnirana tako da oslobodi jezik od onog represivnog i da proširi slušateljevo razumijevanje potencijala jezika. Koristi slovo kao osnovu svoje poezije čime se gotovo ukida semantika. Njegova apstraktna sound poezija razloma komunikativan jezik kako bi se postigla direktna forma ekspresije. On miče subjektivnost iz poezije, umjesto toga fokusira pažnju publike na afekt i instiktivan sadržaj kao i na bazične forme komunikacije.

Letrizam je francuski avangardni pokret koji je nastao 1940-ih i doživio vrhunac deset godina kasnije, glavni predstavnik je Isidore Isou. Naziv dolazi od riječi letter, francuske riječi za pismo, mnogi rani radovi se fokusiraju na pisma i vizualne ili izgovorene simbole. Asociiraju se sa studentskim pokretom 1968. godine i utjecali su na situacioniste, a na njih utječu dada i surrealisti. Za njih umjetnost ima dvije faze: amplituda (formalna eksperimetacija dovedena do granica) i auto destrukcija. Eksperimetiraju sa filmom, kažu da ga žele uništiti ali zapravo ga žele ponovno izmisliti kroz transgresiju jezika, npr. koristili su vremenske balone kao ekrane za projekciju svojih filmova. Koriste pisma kao zvuk i onda kao slike - poezija se pretvara u muziku i pisanje postaje slikanje! Razvijaju fonetsku poeziju koja se odvojila od pisanja i postala improvizirana akcija. Uništene riječi postaju baza novog eksperimentalnog

jezika i zvučnog parajezika, jezik se koristi u performansima ili u letrističkim filmovima. Njihovi filmovi predviđaju rekontekstualizaciju već postojećeg materijala koji subvertira originalnu zamisao i otvara mogućnost novih radikalnih značenja.

Pišem prvu verziju "Doma na suncu" jer skupljanjem fragmenata koje sam prije zapisivala otkrivam da često pišem o motivima kuće i sunca pa druga priča koja nastaje zove se "Priča o kući i nastavlja se na prvu priču kronološki. Zadnja priča koja nastaje je slične naracije kao i ove dve prethodne i zove se "Peticija povezanosti". Ona je najviše razmišljanje o pisanju.

"Naranča nastaje vježbom koju sam si zadala da pišem jednu stvar dok mi se više ne sviđa i onda počnem od istog početka, a "Čujem nešto" nastaje kao razmišljanje o zvuku.

Isprobavam različite verzije snimljenih priča, gdje ih izvodi moj glas. Na kraju reduciram efekte i vraćam se čistijem glasu.

Postav isprobavam prvo sa zvučnicima na podu i snimljenim pričama raspoređenim vremenski na način da odjednom ne radi više od dva zvučnika, zatim dižem zvučnike na povišeno mjesto i isprobavam verziju gdje se sve priče reproduciraju u isto vrijeme. Na kraju odabirem verziju gdje su rasprostranjene priče u 10 minuta.

Ono što mi je bilo zanimljivo kod proučavanja jezika najbolje se može sažeti u ovaj Sussureov citat: "Language can also be compared with a sheet of paper: thought is the front and the sound the back; one cannot cut the front without cutting the back at the same time; likewise in language, one can neither divide sound from thought nor thought from sound; the division could be accomplished only abstractedly, and the result would be either pure psychology or pure phonology." Prema Sussureu :

Znak = rezultatna asocijacija signifiera (sound image) +signified (concept)

Treći pojam u ovoj definiciji je sama stvar (reality) i postavlja se pitanje kako se ona uklapa u ovu definiciju.

Dok je priroda znaka proizvoljna, ne možemo obuhvatiti misao ako ona nije bila adaptirana na okvir jezika, jezik pruža fundamentalnu konfiguraciju svojstava stvari koje prepoznaje um. Mogućnost mišljenja je povezana sa sposobnošću govora jer je jezik struktura značaja i misliti je manipulirati znakovima jezika. Svaki čovjek stvara novi kontekst jezika! Jezik je forma, ne supstanca! Sve je diskurs, sve je jezik, svi smo gosti u jeziku! Odgovor je lingvistička reakcija na lingvističku manifestaciju!

Rad koji mi je bio zanimljiv je Douglas Davisov, "The worlds first collaborative sentence" koji je tip otvorene rečenice koji ljudi mogu beskrajno dopisivati: "The Sentence has no end. Sometimes I think it had no beginning. Now I salute its authors, which means all of us."

Proučavam Kennetha Goldsmitha, za njega je jezik u nama, poezija je nešto unutrašnje dok je slika nešto vanjsko. Shvaćanje jezika je subjektivno, primanje informacija i obrada istih razlikuje se od osobe do osobe. Novi uvjet pisanja danas je internet. U svijetu postoji velika količina teksta i za njega nema smisla stvarati novi tekst. Pisac je za njega poput programera, kao što je ranije spomenuto u New Media Poetics. Konstrukcija i koncept teksta jednako je bitan kao ono što tekst govori ili čini. Kontekst je novi sadržaj. Pisanje (poezije) kasni za post modernizmom. (U jednu ruku popularna literatura odbacuje “ne čitke , avangardne tekstove”, ali oni postoje). Naglašava ritam repeticije, reorijentaciju poetike vremena, nove/druge perspektive.

“Svaki dan napisana je nova knjiga, fikcija je budalasta nakon novina!”

Za krajnji postav zanimljivi su mi bili Lawrence Abu Hamdan i njegova razmišljanja o tome kako se različite discipline povezuju sa slušanjem, kako postupamo u svijetu kao subjekti koji slušaju. U jednom svojem istraživanju govori o paralingvističkim karakteristikama glasa i o legalnom statusu vlastitog glasa (Imamo li slobodu govora ako da tko gdje i kako?, Što je suprotno slobodi tišine i ne govora? Tišina se smatra znakom krivnje, kada te uhite tvoj glas je prva stvar stavljena pod nadzor.) i Sharon Hayes koja u svojim radovima stavlja tijela u prostor govora te kako govor kao akcija protesta tvori značenje. Koja je relacija javnog i privatnog prostora u relaciji sa riječima i tekstem (slično kao Jenny holzer “It is guns” rad)

Ostali umjetnici i pisci koje proučavam su: Ralo Mayer, Allora and Calzadilla, Gulliermo Gallindo, Inger Christensen, Louise Bourgeois, Tim Etchells, Gertrude Stein...

Literatura

enciklopedija

emile benveniste problems in general linguistics

The dada cyborg, Matthew Biro

homo ludens

<https://www.widewalls.ch/dada-poetry/>

<http://artievierkant.com/imageobjects.php>

<https://anthology.rhizome.org/m9ndfukc-0-99>

<https://www.newyorker.com/culture/annals-of-inquiry/the-mechanical-muse>

